

Postulat 1:

Redefinicja roli ośrodków mediacyjnych w rozumieniu k.p.c. art. 183(2) § 3 k.p.c.)

Uzasadnienie:

Aktualna regulacja prawna co do ośrodków mediacyjnych wskazana w k.p.c. jest bardzo uboga i pochodzi sprzed kilkudziesięciu lat. Główną rolą ośrodków mediacyjnych wydaje się, że było między innymi zapewnienie roli gwarancyjnej co do jakości mediatorów przedstawianych na liście do Sądu Okręgowego czy pełnienie roli informacyjnej o dostępnych mediatorach. Ośrodki mediacyjne pełniły także rolę biurową oraz wspomagającą mediatorów między innymi w zakresie prowadzenia korespondencji oraz rozliczeń.

Jeśli rozwijany będzie system zewnętrznej certyfikacji mediatorów w postaci szkoleń i certyfikatów zintegrowanego rejestru kwalifikacji, czy centralny rejestr mediatorów, to rola gwarancyjna ośrodków może być stawać się coraz mniej istotna.

Cyfryzacja oraz możliwość prowadzenia przez mediatorów posiedzeń mediacyjnych w formie zdalnej lub w dowolnie wybranym miejscu bardzo często powoduje już teraz rozdzielenie mediatora i ośrodka w codziennej pracy. Jest to tym bardziej widoczne, gdy jeden z mediatorów jest wpisany na listę kilku ośrodków.

Wskazać też należy, że na skutek brzmienia przepisów kodeksu postępowania cywilnego, sądy nie kierują spraw do ośrodka, tylko do konkretnego mediatora, co jest prawidłowe. Mediator może wskazać dowolny adres do doręczeń i nie musi wskazywać adresu ośrodka, jeżeli jest mu tak wygodnie.

Ośrodki często przestają więc pełnić rolę biurową lub pełnią ją w ograniczonym zakresie. Wskazać też należy, że wiodące ośrodki przy izbach gospodarczych nie pobierają zwykle opłat od mediatorów za ewentualną pomoc, co oznacza, że takie zadania pełnione są w ramach misji izb gospodarczych. Jeśli natomiast ośrodki pobierają jakieś kwoty i tak bardzo skąpego wynagrodzenia mediatora to mediatorzy przestają korzystać z pośrednictwa ośrodka mediacyjnego.

Rozważyć więc należy zdefiniowanie na nowo roli ośrodków mediacyjnych w rozumieniu kodeksu postępowania cywilnego wraz z zapewnieniem im możliwości realizacji zadań, jeżeli mają pozostać jako ośrodki wsparcia mediacji.

Postulat 2:

Zaproponowanie gotowych klauzul mediacyjnych i promowanie ich, a także nadanie im znaczenia prawnego poprzez przypisanie znaczenia procesowego w ramach k.p.c.

Uzasadnienie:

Doświadczenia praktyczne wskazują, że tam gdzie strony wpisują w umowach klauzulę mediacyjną na wybrany wcześniej ośrodek lub mediatora znanego z imienia lub nazwiska, tam częściej dochodzi do mediacji lub przynajmniej do próby negocjacji przed skierowaniem sprawy do sądu.

Ponieważ nie udało się wcześniejsza próba ustawowa wprowadzenia do wymogów formalnych pisma procesowego konieczności udowodnienia przeprowadzenia mediacji, to rozważyć warto następujące rozwiązanie.

Jeżeli strony dobrowolnie zawrą w umowie klauzulę mediacyjną, to wówczas należy jej istnieniu nadać znaczenie prawne w procesie, być może zbliżone do znaczenia jakie posiada klauzula arbitrażowa,

choćby w minimalnym zakresie konieczności przedstawienia protokołu z mediacji (udanej bądź nie) w sytuacji, kiedy taka klauzula znalazła się w umowie.

Musiąby to być związane z promowaniem wzorcowych (zobowiązujących) klauzul mediacyjnych oraz odpowiednimi zmianami w przepisie kodeksu postępowania cywilnego. Przykładowa klauzula mediacyjna, jednak bardzo miękka i niezobowiązująca zawarta jest w załączonej do niniejszego dokumentu deklaracji mediacyjnej, którą mogą podpisywać przedsiębiorcy w ramach projektu „Biznes Wybiera Mediację”.

Dodatkowo wraz z promowaniem takich klauzul mediacyjnych należałoby wprowadzić zachęty procesowe. Może to być wiele różnych mechanizmów np. związanych z odrębnym szybkim trybem zatwierdzania ugód przedsądowych lub finansowe np. w zakresie ustalonych korzyści podatkowych w zakresie przedmiotu sporu gospodarczego.

Postulat 3:

Wzmocnienie roli samorządu gospodarczego tj. np. izb gospodarczych powoływanych na podstawie ustawy o izbach gospodarczych w zakresie m.in. promowania rozwiązywania alternatywnego sporów w środowisku przedsiębiorców.

Uzasadnienie:

Promowanie społeczeństwa obywatelskiego powinno wzmacniać takie funkcje społeczne, które są już pełnione w poszczególnych środowiskach, jak na przykład w środowisku gospodarczym przez izby gospodarcze. Jak wskazano w postulacie pierwszym, ośrodki mediacyjne prowadzone przez izby gospodarcze z reguły są finansowane ze składek członków przedsiębiorców dla całego środowiska przedsiębiorców. Także działania promocyjne są finansowane ze środków własnych izb.

Należy zwrócić uwagę na to, że promowanie klauzul mediacyjnych w środowisku przedsiębiorców odnosi coraz większy skutek i coraz więcej przedsiębiorców ma świadomość roli mediacji, nawet jeżeli się na nią nie zgadzają.

Należałoby rozważyć wsparcie organizacyjne, czy prawne czy merytoryczne takich podmiotów jak izby gospodarcze lub inne organizacje społeczne, których działania organiczne mogą mieć wpływ na zwiększenie ilości mediacji i tym samym zmniejszenie napływu spraw do wymiaru sprawiedliwości.

Postulat 4:

Utworzenie jakiegoś rodzaju rady czy zespołu ds. ADR lub węższej w zakresie samej mediacji o znacząco zmodyfikowanej roli w stosunku do roli i funkcji jaką pełniła rozwiązana dotychczasowa Rada.

Uzasadnienie:

Dotychczasowa Rada do spraw ADR mimo potencjalnie bardzo szerokiego zakresu zadań i prac już wykonanych wydaje się, że nie wniosła przełomowego wkładu w konstrukcję systemu mediacji i innych alternatywnych metod rozwiązywania sporów.

Rozważyć być może byłoby warto bardziej zespół, którego zadaniem byłaby pomoc w wypracowaniu długofalowego modelu wdrażania mediacji do systemu prawnego w zakresie różnych aspektów.

Aspekt prawny, we współpracy z Komisją kodyfikacyjną procedury cywilnej. Aspekt promocyjny, we współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego w tym izbami gospodarczymi i stowarzyszeniami. Aspekt szkoleniowy, zakresie wprowadzenia zajęć z zakresu rozwiązywania sporów

w drodze sądowej lub mediacji lub arbitrażu w środowiskach, które w przyszłości będą miały możliwość decydowania o ich zastosowaniu lub już o nich decydują, a więc m.in. prawnicy czy menadżerowie i to zarówno na etapie studiów czy szkoleń jak i później w zarządzaniu przedsiębiorstwami.

